

EDİTÖRE MEKTUP

HEMŞİRELİK TARİHİNİN GÖRSEL ARŞİVİ

Bu yazı; hemşirelik öğrencilerinin meslek tarihine dikkatini çekmek için hazırlanmıştır. “Geçmişten Günümüze Hemşirelik Kıyafetleri Defilesi”nin yazılı halde yayınlanması, hem bir arşiv niteliği kazanmasına yardımcı olacak, hem de o anda defileyi kaçıranlar için yeniden izleme fırsatı sunacaktır.

Bölüm başkanlığını yaptığım kurumda, bir hemşirelik günü kutlaması olarak “farklı” ne yapabilirim sorusuyla başladı her şey. En büyük ilhamı bana mezunu olduğum ve cumhuriyet tarihinin ilk hemşire okulu olan ve Perihan Velioğlu, Leman Birol, Eren Kum gibi yetiştirdiği lider hemşireler ile her zaman gururum olan Kızılay Özel Hemşirelik Lisesi verdi. Lise yıllarımda her yıl yapılan kep giyme törenleri ve mezuniyet törenlerinde “geçmişten günümüze hemşirelik kıyafetleri” defilesi yapılır ve büyük yankı uyandırır. Ben de defilenin ikinci modeli olan Hygia yani sağlık ve temizlik tanrıçası olarak modellik yapardım. Bu modellik bana işin mutfağında da pişme şansını vermişti. Kıyafetleri, tarihi sırasını, onlara ait bilgileri zaten öğrencilik yıllarımdan biliyordum ve dün gibi ezberimdeydi. Dolayısıyla bu projeyi hayata geçirme konusunda zorlanmadım.

Defile için, kreasyonu Kızılay yetkililerinden istedim. Ancak üzümlere öğrendim ki, bu tarihi önem taşıyan kreasyon maalesef tarihi okulumuzun kapanmasıyla birlikte tarihe gömülen bir başka değer olmuştu, kreasyon kayıptı, kaybımızdı... Böylesine önemli bir değeri Türkiye’ye yeniden kazandırmaya karar verdim.

Hemşirelik kıyafetleri, modeller, bunların tarihi kayıtları, kumaşlar, dikim, tasarım vs her aşama dikkatlice planlandı. Tek tek kumaş dükkânlarını gezerek, sponsorluklarını isteyerek, kendi yakın çevremi bu projeye maddi kaynak sağlaması için adeta mecburi tutarak ve o sırada çalıştığım kurumun da masrafların 1/3’ini sağlaması ile bütçeyi denkleştirdim. O sırada çalıştığım kurumun Moda Tasarım Bölümü öğretim elemanları ve öğrencilerinin desteğiyle kıyafetlerin tarihi kayıtları arşivler incelenerek çıkarıldı, modeller tasarlandı ve dikildi.

Günlerce çalıştık ve sonunda 17 parçalık kreasyonu oluşturduk. Defile 14 Mayıs 2015 tarihinde çalıştığım kurumun Hemşirelik Günü kutlamalarında ilk izleyiciye çıktı ve müthiş bir ilgi, yankı uyandırdı (İstanbul Aydın Üniversitesi etkinlik haberi 2015). Türkiye’nin dört bir köşesinden tebrik telefonları ve seneye okullarında bu defileyi sergilemek için talepler almaya başlamıştım. Hatta mezunu olduğum üniversitenin hemşirelik fakültesi dekanı, ileride kurulması planlanan hemşirelik müzesi için bu kıyafetlerin önem taşıdığını söyleyince çok gururlandım.

İlk sergilenişinden bir yıl sonra “Geçmişten Günümüze Tarihi Hemşirelik Kıyafetleri” kreasyonu İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü 2016 yılı hemşirelik kutlamalarında kullanıldı (Youtube-Eğitim Şube kanalı 2016; Sağlık Bakanlığı İstanbul Şubesi 2016), özel hastanelerde sergilendi. Koleksiyon halen İstanbul Aydın Üniversitesi arşivindedir.

Resimlerde koleksiyonun dikkat çekici parçaları, defile sırasındaki modelin tanıtım metni ile sunulmuştur.

Böylelikle Türkiye’de hemşirelik tarihine ışık tutacak bu proje gerçek oldu. Hemşirelik eğitiminde özel bir yeri olan Kızılay Özel Hemşirelik Lisesi’nin bu ruhunu yaşatmak, çokça ilgi çeken bu projenin fikir sahibeliğini yapmak ve en önemlisi de hemşirelik mesleğinin nereden nereye geldiğini görsel bir şölen halinde sunarak, arşivlemesini yapmak, Türkiye’de kayıp bir koleksiyonun ardından yeniden bu kreasyonu yapılandırmak, proje ile gururlanma nedenlerimden bazılarıdır. Projede emeği geçenlere teşekkürü bir borç bilirim. Emeğimize sağlık...

* Doç.Dr. GÜLİZ ONAT

KTO Karatay Üniversitesi Sağlık Bilimleri YO Ebelik Bölüm Başkanı

Uluslararası Kurul Sertifikalı Emzirme Danışmanı (IBCLC)

Adres: Akabe Mah. Alaaddin Kapı Cad. No: 130 42020 Karatay- Konya

Tel: +90 532 246 11 36; 444 12 51

e-posta: gulizonat@hotmail.com

Kaynaklar:

İstanbul Aydın Üniversitesi. Etkinlik haberleri 2015.

http://etkinlik.aydin.edu.tr/haber_detay.asp?haberID=2825).

(Erişim Tarihi: 14.06.2016).

İstanbul Aydın Üniversitesi. Sağlık bilimleri fakültesi etkinlik bülteni

http://saglik-bilimleri.aydin.edu.tr/wpcontent/uploads/3_Sayi_Mayis_2015.pdf.

(Erişim Tarihi: 14.06.2016).

Sağlık Bakanlığı İstanbul Şube 2016.

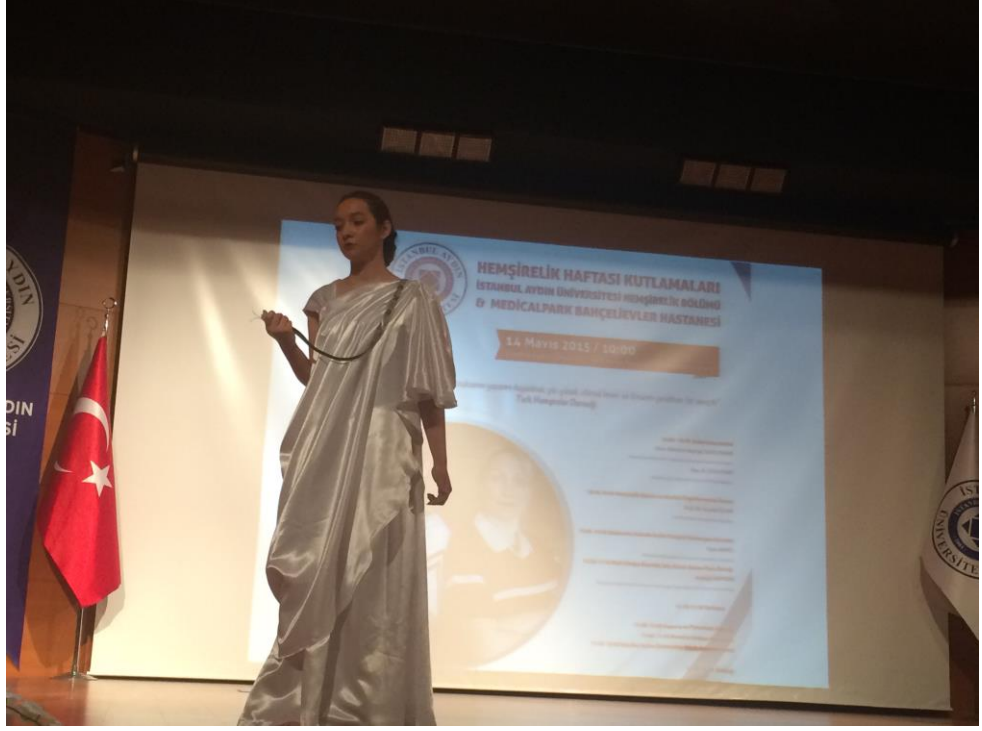
http://www.istanbulsaglik.gov.tr/w/anasayfalinkler/hemsirelikte_degisim_ve_yenilikci_yaklasmalar_sempozyumu_gerceklestirildi.asp

(Erişim Tarihi: 14.06.2016).

Youtube. Eğitim Şube kanalı 2016.

<https://www.youtube.com/watch?v=Hn-s9YB7aR4>.

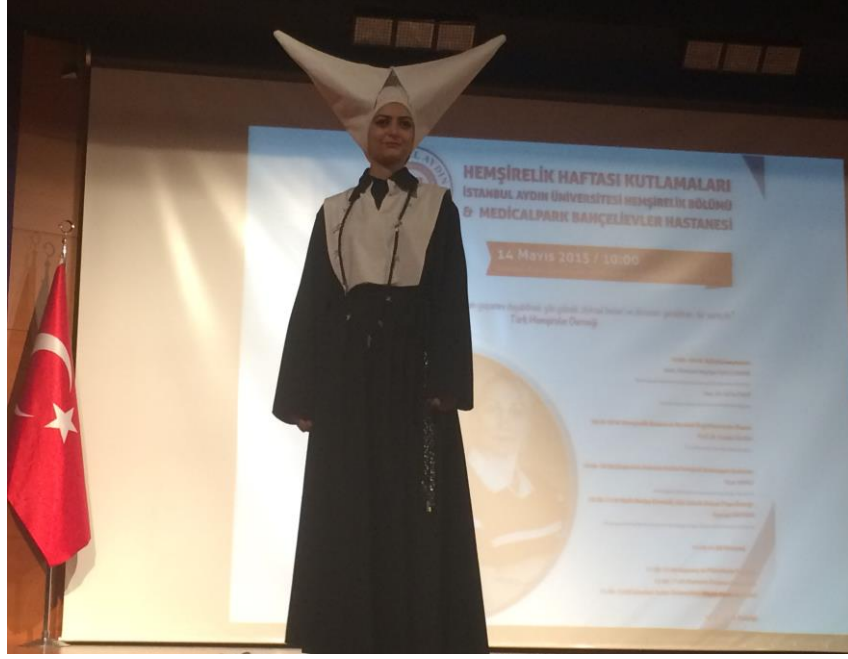
(ErişimTtarihi: 14.06.2016).

Temizlik ve sağlık tanrıçası Hygia: Tıp tanrısı Asklepios'un kızıdır.

Bilinen ilk dekoneslerden Fabiola: Romalı asil ve zengin bir aileye mensuptur. Evleri tek tek dolaşıp, hastaları kendi evine getirtmiş, evini hastane olarak kullanması ile ün kazanmıştır.

Floransa rahibeleri: 1226 yılında Floransa’da kurulan hasta bakımında bilgi ve becerileri ile ün yapmış rahibelerdir. Bu çağlarda hasta bakımı ile uğraşanlar forma giymişler ve bu gelenek zamanımıza kadar ulaşmıştır.

Fatma Acar: Cumhuriyet tarihinin ilk hemşirelik okulu olan Kızılay Özel Hemşirelik Lisesi’nin ilk mezunudur (1927), diploma numarası 1’dir. İlk Halk Sağlığı Hemşiresi olarak kabul edilir. Türk Hemşireler Derneği’nin ikinci kurucu üyesidir. Mezuniyet sonrası Almanya, Amerika ve Kanada’da hemşirelik eğitimlerine devam etmiştir. 1950 yılında 150 sayfadan oluşan “Hemşirelik ve Ziyaretçi Hemşirelik Tarihi” kitabını yazar. Bu kitap ülkenin halk sağlığı alanına önemli katkı yapan temel eserlerdendir.

Modern hemşireliğin kurucusu Florence Nightingale: Daha küçük yaşlardayken hastalara yeterince ilgi gösterilmediğini düşündüğünden hasta bakıcı olmak ister. Zamanın padişahı Abdülmecid, Selimiye Kışlası'nı 1854 yılında, Kırım Savaşında yaralanan askerlerin tedavisi için Osmanlının müttefiki olan İngiliz askerlerine tahsis etmiştir, aynı yıl yaralı İngiliz askerlerine bakmak için İngiltere'den hemşireler İstanbul'a gelmiştir. İşte bu hemşirelerden biri de askerler tarafından "Lambalı Kadın" diye çağrılan ve zengin bir ailenin kızı olan hemşire Florance Nightingale'dir. Gece gündüz demeden, yaralı hastaların arasında dolaşırken hep elinde bir lamba taşıdığı için, yaralı askerler tarafından "Lambalı Kadın" diye adlandırılan Florence Nightingale, sabrı ve sevgisiyle pek çok hastaya şifa ve moral kaynağı olmuştur. Savaş bitip, İngiltere'ye döndükten sonra bir hemşirelik okulu açar. Bu okul dünyadaki ilk modern sivil hemşire okuludur. 1907 yılında İngiltere Liyakat Nişanı alan ilk kadın olur. Doğum günü olan 12 Mayıs "Uluslararası Hemşireler Günü" olarak kutlanır.

Geçmişten Günümüze Tarihi Hemşirelik Kıyafetleri Defilesi, İstanbul, 2015.